

Een schooltuin met alles kras kras door elkaar

door Rimmer Mulder

LEEWARDEN/ORANJEWOUD

— De meeste nieuwe scholen zijn omringd met een flinke lap grond. Daar zou zo'n school heel wat mee kunnen doen. Er kan bijvoorbeeld een pracht van een schooltuin van gemaakt worden, waar leerlingen kunnen verpozen en bovendien heel wat kunnen leren over de natuur en het milieu. Maar terreinen rondom nieuwe scholen zijn meestal het domein van de gemeentelijke plantsoendienst. Voor het onderwijs worden ze niet gebruikt.

Deze toestand is een doorn in het vlees van drs. Frank de Vries, leraar biologie aan een scholengemeenschap in Leeuwarden. Hij vindt, dat in elk geval een deel van die plantsoenen ten dienste van de school moet komen.

Bij zijn eigen school heeft De Vries dat in praktijk gebracht. Hij heeft een stuk van ruim 400 vierkante meter van het gladgeschoren grasstapje ~~een stuk van ruim 400 vierkante meter~~ van het gladgeschoren grasstapje ingepikt en er met zijn leerlingen een schooltuin van gemaakt. Het is geen nette tuin, maar één waar van alles kras kras door elkaar staat. De tuiniërende leek, die eenmaal per week zijn gazon maait, zal het wel een rommeltje vinden en vol afschuw kunnen wijzen op zogeheten onkruid. De echte kenners zullen er direct een zogenaamde 'ecologische tuin' in herkennen.

Het waarom van die tuin heeft De Vries al eens uitgelegd in een vakblad voor biologie-leraren. Belangrijk bij het vak biologie is de leerlingen duidelijk te maken, dat in de natuur alles steeds in beweging is en dat alles op elkaar ingrijpt. Alles heeft invloed op alles. Dat kun je laten zien in een tuin, waarin inderdaad van alles gebeurt, aldus De Vries. Daarvoor is een zorgvuldig onderhouden plantsoen met hier en daar een boompje en keurig binnen de perken gehouden rozenstruiken totaal ongeschikt. Elke ontwikkeling wordt er daar juist onder gehouden met het bruut geweld van motormaaier en snoeimes.

Om een tuin te krijgen, waarin wel allerlei natuurlijke ontwikkelingen mogelijk zijn, hebben De Vries en zijn leerlingen wel wat spit- en graafwerk moeten verrichten. Ze hebben een tuin gemaakt met allerlei verschillen: natte en droge plekken, zonnige en schaduwrijke stroken.

Le Roy

Door ook nog zeer veel plantensoorten op verschillende manieren te gebruiken kan er dan een zeer dynamisch geheel ontstaan.

De Vries is ruim drie jaar geleden begonnen en best tevreden over deze tuin. Maar hij vindt het wel jammer, dat er niet meer meegedaan wordt. De tuin wordt alleen gebruikt voor biologie, zijn collega's doen er niets mee. Daarmee komt De Vries precies in het straatje van Louis le Roy, de tekenleraar uit Oranjewoud, die landelijke vermaardheid verwierf met zijn 'rommeltuinen'. Hij wordt niet moe uit te leggen dat het hem er niet om gaat één of ander gek tuintje aan te leggen, maar dat er veel meer achter zit.

Le Roy is vooral de bestrijder van de

... de tuiniërende leek zal het wel een rommeltje vinden ...

onnatuurlijke eentonigheid, die men vandaag de dag overal aantreft. In fabrieken met lopende banden, in nieuwe stadswijken, maar ook in het ten behoeve van de landbouw rechtgetrokken landschap. Die eentonigheid is dodelijk voor de menselijke speelseheid. Ze vervormt de mens, die steeds minder plezier beleeft aan zijn eigen wereldje en steeds meer het slachtoffer wordt van zijn eigen technische vindingen. Die zijn hem boven het hoofd gegroeid, doordat hij het contact met de natuur verloor en daardoor zijn eigen beperkingen niet meer zag.

De 'tuinen van Le Roy' willen een alternatief voor die eentonigheid zijn. 'De school is het voorportaal voor de samenleving en daarom zou zo'n tuin daar erg belangrijk zijn', geeft hij toe, maar hij heeft wel bedenkingen: 'Een ecologische tuin heeft geen zin, als er niets op volgt. Je kunt de kinderen op school wel naar een bepaalde gedachte toewerken maar het is gewoon niet eerlijk als je weet dat ze daarna in een samenleving komen, waar ze er niets mee kunnen'.

Onderdrukt

Tekenleraar Le Roy ziet iets dergelijks gebeuren bij de zogenaamde creatieve vakken: 'De kinderen leren er iets voor een andere maatschappij. Zelfs binnen de school zie je dat al.

Alternatief voor de eentonigheid

Wat je in de creatieve les bij een kind los maakt, wordt in de volgende wiskundeles al weer onderdrukt'.

Toch zou zo'n weelderige milieutuin bij school een hele stap vooruit zijn vergeleken met het orde en netheid ademende plantsoen van nu. 'Met zo'n tuin zou je de kinderen een stuk grond kunnen leren begrijpen', zegt Le Roy. Maar het moet wel een tuin zijn, waar de kinderen lol aan hebben. Het moet geen 'demonstratietafel' zijn, waarop de leraar uitlegt hoe het precies zit met de bloemetjes en de bijtjes. Hij ziet ook niet veel in de bekende schooltuincomplexen, waar iedere leerling een paar vierkante meter krijgt om worteltjes en bietjes te verbouwen. Het is beter dan niets, maar aan de andere kant: 'Het kind wordt weer gedwongen in een bepaalde maat. Zijn speelruimte is weer precies afgebakend door een hogere, een deskundige'. En in de samenleving heb je al zoveel te maken met 'deskundigen', die aangeven waaraan je je hebt te houden, zo wil Le Roy maar zeggen.

Hij zou een paar jaar geleden aan de

gang bij een nieuwe school in Heerenveen, maar de architect voelde er niets voor. Zo'n rommeltuin zou het uitzicht op het glas-in-beton-gebouw maar bederven, vreesde de ontwerper. Le Roy werkt nu samen met architectuurstudenten in Eindhoven om terreinen van de Technische Hogeschool wat te veranderen. Erg belangrijk, dat deze 'ontwerpers van morgen' nu met eigen handen een tuin aanleggen, onderdeel Le Roy. Nog aardiger zou het zijn als ze ook eens iets met eigen handen gingen bouwen. 'Met de meest primitieve middelen zou je ze moeten laten werken. Dan zouden ze er begrip voor kunnen krijgen, hoe je boven je macht kunt grijpen'.

Groningen

Hij is momenteel erg bezet met een groot project in Groningen, waar hij van het stadsbestuur in een nieuwe wijk een grote ruimte kreeg aangewezen. Wat het wordt weet hij niet. Hij is begonnen en ziet wel hoe het verder gaat. Hij mijmert: 'Toch iets bijzonders, dat een stadsbestuur iets totstand laat brengen wat niet al helemaal op papier is uitgedacht. Geen straffe organisatie van: zoveel kost het, dan beginnen we en dan is het klaar'.

Sommige mensen blijken daar danig van in de war te raken. Zoiets hebben ze nog nooit bij de hand gehad, ook op school niet.